

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1998, vuodelta 1998 perittävästä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta ja työttömyyskassalain 25 ja 30 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että työnantajilta vuonna 1998 perittävä työttömyysvakuutusmaksu porrastettaisiin työnantajan maksamisen työpalkkojen mukaan siten, että maksu olisi 0,9 % palkkasumman ensimmäisen viiden miljoonan markan osalta ja tämän yltävältä osalta 3,9 %.

Esityksessä ehdotetaan myös, että työ- tai virkasuhteessa taikka muussa palvelussuhteessa olevat henkilöt osallistuvat myös vuonna 1998 työttömyysturvan ja työeläkelisien kustantamiseen työttömyysvakuutusmaksulla, jonka suuruus olisi vuonna 1998 vuositasolla 1,4 % veron ennakoperinnän alaisesta palkasta. Maksun arvioidusta tuotosta käytettäisiin 80 miljoonan markan yltävältä osalta 54 % ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan valtionosuuden pienentämiseen ja 46 % työeläkelisien rahoitukseen.

Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksuun liittyen ehdotetaan työttömyyskassalakia edelleen vuonna 1998 väliaikaisesti muutet-

tavaksi. Ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan rahoitusosuuksia muutettaisiin väliaikaisesti siten, että vuonna 1998 valtionosuus olisi 52,5 % ja työnantajien eli työttömyyskassojen keskuskassan rahoitusosuus 42 %. Lopullinen valtionosuus ansiopäivärahamenoista on noin 35 %, kun otetaan huomioon, että palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta käytetään 54 % valtionosuuden vähentämiseen. Lomautusajalta maksettavien työttömyyspäivärahojen osalta ehdotetaan työnantajien rahoitusosuutta nostettavaksi myös vuonna 1998 67,5 %:iin valtion rahoitusosuuden ollessa 27 %. Vakuutettujen eli työttömyyskassan jäsenten osuus olisi kaikissa päivärahoissa 5,5 %.

Esitys liittyy valtion talousarvioesitykseen vuodelle 1998 ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998 ja olemaan voimassa vuoden 1998 loppuun.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan ja työeläkelisien rahoitus vuonna 1997

Vuonna 1997 työnantajan työttömyysvakuutusmaksun määrä on 4 % työnantajan maksamasta palkkasummasta, kuitenkin siten, että maksu on 1 % palkkasumman en-

simmäisen viiden miljoonan markan osalta. Palkansaajat osallistuvat työttömyysturvan ansioon suhteutetun päivärahan rahoitukseen maksamalla työttömyyskassan jäsenenä kasakohtaisen jäsenmaksun, jolla katetaan 5,5 % työttömyyskassan menoista. Lisäksi kaikki palkansaajat, riippumatta siitä, ovatko työttömyyskassan jäseniä, maksavat palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua. Maksun suuruus oli vuosina 1994 ja 1995 1,87 %

palkasta ja vuosina 1996 ja 1997 1,5 % palkasta. Maksusta saatavalla tuotolla katetaan osittain ansioon suhteutetun työttömyysturvan menoja ohjaamalla maksun tuottoa alentamaan valtion osuutta ansioon suhteutetun työttömyysturvan rahoituksesta.

Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksuun liittyen ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan rahoitusosuuksia on muutettu väliaikaisesti vuosina 1994—1997. Työttömyyskassalain 25 ja 30 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetulla lailla (1323/1994) säädettiin siitä, että vuonna 1995 valtion rahoitusosuus ansioon suhteutetun työttömyysturvan päivärahamenosta on 62,5 %, työnantajien rahoitusosuus 32 % ja kassojen jäsenen rahoitusosuus 5,5 %.

Oikeus työeläkkeen työeläkelisään henkilöllä on silloin, kun hän on saanut ansioon suhteutettua työttömyyspäivärahaa. Työttömyysajat otetaan huomioon työeläkkeissä työeläkelisinä. Näitä kuluja varten työttömyyskassalain (603/1984) 29 §:ssä tarkoitettu työttömyyskassojen keskuskassa maksaa työeläkejärjestelmään maksun, mikä olisi peritty, jos henkilöt olisivat olleet työssä.

Työntekijäin eläkelain (395/1961) 12 c §:n mukaan työttömyyskassojen keskuskassan tulee suorittaa vuosittain eläketurvakeskukselle vakuutusmaksu, joka peittää työttömyysajan huomioon ottamisesta työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) mukaista toimintaa harjoittaville eläkelaitoksille, merimieseläkeläisissä (72/1956) tarkoitettulle merimieseläkekassalle, kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkeläisissä (202/1964) tarkoitettulle kunnalliselle eläkelaitokselle sekä evankelisuterilaisen kirkon eläkelain (298/1966) mukaista toimintaa harjoittavalle kirkon keskusrahastolle aiheutuvan vastuun ja muut aiheutuneet kulut. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa maksun prosenttimääränä keskuskassan tukimaksuista. Maksu vahvistetaan siten, että vakuutusmaksuna arvion mukaan kertyy sama määrä, joka saataisiin, jos ansioon suhteutettujen päivärahajen perusteena olevista palkoista suoritettaisiin työntekijäin eläkelain keskimääräistä työeläkevakuutusmaksua vastaava maksu. Eläketurvakeskus tilittää varat edelleen eläkelaitoksille tietyn jakoperusteen mukaan.

Vuoden 1997 alusta tuli voimaan työeläkelisän laskusääntöä koskeva lainmuutos (1167/1996), jonka jälkeen maksetuilta

etuuspäiviltä työeläkelisiä karttuu 80 % siitä tasosta, joka olisi karttunut aikaisemman lain mukaan. Samassa yhteydessä muutettiin myös edellä kuvatun työeläkelisän rahoittamiseksi tarkoitettun maksun määräämisen periaatteita vastaamaan työeläkelisän uutta karttumistasoa. Tältä osin muutos tulee voimaan siten, että uutta maksuperustetta sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1998 maksettavaan vakuutusmaksuun. Koska työttömyyskassojen keskuskassan vakuutusmaksu eläketurvakeskukselle maksetaan vuosittain jälkikäteen, ei edellä todetuilla muutoksilla ole vaikutusta vuodelta 1998 perittäviin työttömyysvakuutusmaksuihin, vaan uutta, alempaa maksuperustetta sovelletaan ensimmäisen kerran vasta vuonna 1999, vuodelta 1998 maksettavaan työttömyyskassojen keskuskassan vakuutusmaksuun eläketurvakeskukselle.

Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta vuonna 1997 käytetään 80 miljoonan markan ylittävältä osalta puolet edellä mainitun työeläkelisän rahoitukseen.

1.2. Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu

Työttömyyskassalain 33 §:n 1 momentin mukaan työnantaja, joka tapaturmavakuutuslain (608/1948) mukaan on velvollinen vakuuttamaan työntekijänsä, on velvollinen maksamaan työttömyysvakuutusmaksun, joka peritään tapaturmavakuutuslain mukaisesti vakuutuksesta, lukuun ottamatta sanotun lain 57 §:ssä tarkoitettuja vakuutuksia, maksuunpannun vakuutusmaksun lisämaksuna. Työttömyyskassalain 34 §:n mukaan valtioneuvosto vahvistaa vuosittain työttömyysvakuutusmaksun siten, että työttömyyskassojen keskuskassa voi suoriutua seuraavana kalenterivuonna lain mukaisista velvoitteistaan. Vuoden 1997 työnantajan työttömyysvakuutusmaksusta on säädetty erillisillä edellä kuvatun maksuporrastuksen vuoksi.

Työttömyysturvalain (602/1984) 1 a §:n mukaan yrittäjiksi määritellyistä yrityksen osaomistajista peritään vakuutusperiaatteen mukaisesti vain se osa maksusta, joilla rahoitetaan niitä etuja, joihin myös nämä henkilöt ovat oikeutettuja. Näistä yrityksen osaomistajista peritty työttömyysvakuutusmaksu on vuonna 1997 1 % maksettujen työpalkkojen määrästä.

Työttömyyskassalain 33 a §:n mukaan velvollisuus työttömyysvakuutusmaksun maksa-

miseen on soveltuvin osin valtion liikelaitoksella, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/1987). Työttömyysvakuutusmaksu määrätään liikelaitoksen maksamien ennakkoperintälaissa (1118/1996) tarkoitettujen palkkojen määrän perusteella. Liikelaitoksen työttömyysvakuutusmaksun suuruuden vahvistaa valtioneuvosto erikseen. Valtion liikelaitosten työttömyysvakuutusmaksun määräksi vuodelle 1997 on vahvistettu 1 % viiden miljoonan markan osalta ja 2 % tämän ylittävältä osalta.

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksulla katetaan työttömyysturvan ansioon suhteutetun päivärahan rahoituksen lisäksi muita menoeriä, joista keskeisin on edellä todettu työeläkejärjestelmän työeläkelisien rahoitus. Suurimmat keskuskassan menoerät muodostavat työeläkelisistä johtuvat menot 3 969 miljoonaa markkaa ja tukimaksut yhteensä työttömyyskassoille 5 361 miljoonaa markkaa, joista suurimman menoerän muodostaa ansioon suhteutetun työttömyysturvan rahoitukseen tarvittava meno-osuus (arvio vuodelle 1997 noin 5 121 miljoonaa markkaa). Koulutus- ja erorahaston meno-osuuden on arvioitu vuonna 1997 olevan yhteensä 158 miljoonaa markkaa ja palkkaturvan yhteensä 121 miljoonaa markkaa. Yhteensä keskuskassan menojen on arvioitu olevan vuonna 1997 noin 9 644 miljoonaa markkaa.

Työttömyysvakuutusmaksulla katetaan siis myös menoja, joilla ei ole vastaavuutta julkisella sektorilla. Työsuhteisten osalta liikelaitokset osallistuvat erorahan kustantamiseen koulutus- ja erorahastolle erikseen suoritettavalla summalla valtion talousarviosta.

1.3. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu

Vuodelta 1997 perittävästä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta annettu laki (911/1996) tuli voimaan 1 päivänä tammiukuuta 1997 ja on voimassa vuoden 1997 loppuun. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun suuruus vuonna 1997 on edellä mainituilta yrityksen osa-omistajilta 0,75 % palkasta ja muilta palkansaajilta 1,5 % palkasta. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuoton arvioidaan olevan 3 440 miljoonaa markkaa vuonna 1997. Palkansaajilta perittävän työttömyysvakuutusmaksun tuotosta käytetään vuonna 1997 80 miljoonaa markkaa ylittävältä osalta 50 % työttömyysturvan

ansioon suhteutetun päivärahan valtion rahoitusosuuden pienentämiseen ja 50 % työeläkelisiin. Tuotosta 80 miljoonaa markkaa käytetään työttömyyskassalain 19 a §:ssä mainittuun työttömyyskassojen jäsenmaksujen tasaukseen. Jäsenmaksujen tasausta suoritetaan kuitenkin työttömyyskassalain 19 a §:n säännöksistä poiketen niille työttömyyskassoille, joiden työttömyyspäivärahamenot ovat edellisenä vuonna ylittäneet 50 % kassojen jäsentä kohti lasketut keskimääräiset päivärahamenot.

2. Keskeiset ehdotukset

Työttömyysturvan uudistamista koskevan, 26 päivänä huhtikuuta 1996 päivätyn hallituksen päätöksen mukaan valtion rahoitusosuutta ansioturvaan vähennetään painottaen lomautuspäivärahoja. Muutokset tehdään niin, että valtiontalouden säästöjä koskevat päätökset toteutuvat (800 miljoonaa markkaa vuonna 1997, 1 miljardi markkaa vuonna 1998 ja 1 miljardi markkaa vuonna 1999). Rahoitusosuuksia muutetaan valtion hyväksi noin 400 miljoonaa markkaa vuonna 1997, noin 650 miljoonaa markkaa vuonna 1998 ja noin 500 miljoonaa markkaa vuonna 1999.

Hallitus täsmensi ja täydensi 25.4.1996 päivättyä työttömyysturvan uudistamista koskevaa päätöstä 8 päivänä toukokuuta 1996 rahoituksen osalta seuraavasti: "Vuonna 1997 työnantajien työttömyysvakuutusmaksu pidetään vuoden 1996 tasolla, jolloin työnantajien rahoitusosuus muista kuin lomautuspäivärahoista nousee noin 40 prosenttiin. Työnantajamaksu pidetään nykyisellä tasolla niin kauan, että työnantajien rahoitusosuus (lomautuspäivärahamenot ml) palautuu pysyvän lain mukaiselle 47 prosentin tasolle. Työnantajamaksua ei koroteta missään olosuhteissa. Kassojen rahoitusosuus pidetään pysyvän lain mukaisesti 5,5 prosenttina. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu pidetään vuonna 1997 ennallaan."

Edellä todetun perusteella työttömyysturvan ansioon suhteutetun päivärahan ja työeläkelisien rahoitus perittävien maksujen osalta ehdotetaan vuonna 1998 järjestettäväksi samojen periaatteiden mukaan kuin vuonna 1997. Maksuja alennettaisiin 0,1 prosenttiyksiköllä. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuoton jakoperusteita ja ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan rahoitusosuuksia ehdotetaan myös muutetta-

vaksi. Työnantajien rahoitusosuus nousisi ehdotuksen mukaan tämänvuotisesta. Lomautusajalta maksettavien työttömyyspäivärahojen osalta työnantajat maksaisivat myös ensi vuonna suuremman osuuden kuin muista päivärahoista.

Ehdotuksen mukaan työnantajien rahoitusosuus ansioon suhteutetun työttömyysturvan menoista olisi 42 %, kun se vuonna 1997 voimassa olevan väliaikaisen lain mukaan on 40 % ja pysyvän lain mukaan 47 %. Vastavasti valtion rahoitusosuudeksi ehdotetaan 52,5 %, kun se tänä vuonna on 54,5 % ja pysyvän lain mukaan 47,5 %. Valtion rahoitusosuutta vähentää osa palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta kuten aikaisempinakin vuosina. Tämä osuus ehdotetaan nostettavaksi 54 %:iin. Tätä osuutta voidaan käyttää myös työttömien omaehtoisen opiskelun tukemiseksi tarkoitettuna koulutuspäivärahan rahoitukseen. Tätä tukea koskeva hallituksen esitys annetaan erikseen ja tarkoituksena on, että mainitun tuen rahoitus olisi vastaava kuin työttömyysturvaetuksissa. Työeläkelisien rahoitukseen käytettäisiin 46 % palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta siltä osin kuin se ylittää 80 miljoonaa markkaa. Lomautusajalta maksettaviin päivärahoihin työnantajien maksuosuus olisi myös ensi vuonna 67,5 %, jolloin valtionosuus olisi 27 %. Kassojen vastattava osuus kaikissa päivärahoissa säilyisi 5,5 % :na.

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu olisi ehdotuksen mukaan porrastettu työnantajan maksamien työpalkkojen mukaan siten, että maksu olisi 0,9 % palkkasumman ensimmäisen viiden miljoonan markan osalta ja tämän rajan ylittävältä osalta 3,9 %. Palkkasummassa otettaisiin porrastuksessa huomioon ne työnantajan maksamat palkat, joihin ei sisältyisi yrityksen osanomistajille maksettuja palkkoja. Siltä osin kuin kysymys on edellä mainituista yrityksen osanomistajista, jotka työttömyysturvalain 1 a §:n mukaan on määritelty yrittäjiksi, perittävä työttömyysvakuutusmaksu olisi ehdotuksen mukaan 0,9 %. Tämä vastaisi arvioidusta keskimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta sitä osuutta, jolla katetaan niiden etujen rahoitus, muun muassa työeläkelisät, joihin myös edellä tarkoitettujen yrityksen osanomistajat voivat olla oikeutettuja.

Lisäksi ehdotetaan, että työ- tai virkasuhteessa tai muussa palvelussuhteessa olevat henkilöt, joita koskee työnantajan järjestämä

pakollinen tai valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annetun lain (449/1990) nojalla määräytyvä tapaturmavakuutuslaissa tarkoitettu tapaturmasuoja, osallistuisivat vuonna 1998, kuten vuosina 1994—1997, työttömyysturvan ja työeläkelisien kustantamiseen palkansaajan työttömyysvakuutusmaksulla, jonka suuruus olisi 1,4 % henkilön ennakoperintälain 13 §:ssä tarkoitettua palkasta, tuloverolain (1535/1992) 77 §:n mukaisesta palkkatulosta ja rajoitetusti verovelvollisen tulo- ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/1978) 4 §:n tarkoittamasta palkasta. Jos kysymyksessä on edellä tarkoitettu yrityksen osanomistaja, palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun suuruus olisi ehdotetun perusteella vuonna 1998 0,7 % edellä mainituista palkkatuloista eli se osuus maksuista, jolla katetaan työeläkelisien rahoitusta.

Valtion palveluksessa olevan henkilöstön osalta työeläkelisistä aiheutuvat kulut ovat valtion vastuulla. Tämän vuoksi valtion maksamista palkoista pidätetyn maksun tuotosta käytetään vuonna 1998 54 % työttömyyskassalain 25 §:n 1 momentin mukaiseen valtionosuuden vähentämiseen ja 46 % valtion eläkelain (280/1966) 10 a §:ssä tarkoitettuna työeläkelisän rahoitukseen. Valtion eläketurvan piirissä olevan, mutta kuntien tai yksityisen alan palveluksessa olevan henkilöstön osalta työeläkelisän rahoitukseen kohdistuva osuus palkansaajanmaksun tuotosta ohjattaisiin valtion eläkerahastolle.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Työttömyysasteen arvioidaan laskevan vuonna 1998 13,5 %:iin ja kokonaispalkkasumman oletetaan nousevan ensi vuonna verrattuna kuluvaan vuoteen 5,5 %. Ansioon suhteutetun työttömyysturvan kokonaismenot arvioidaan vuonna 1998 10 800 miljoonaksi markaksi. Vuorotteluvapaakokeilun valtionosuudeksi arvioidaan 145 miljoonaa markkaa. Lisäksi valtion varoista maksetaan peruspäivärahana arviolta 950 miljoonaa markkaa ja työmarkkinatukena arviolta 4 859 miljoonaa markkaa.

Palkansaajan 1,4 %:n työttömyysvakuutusmaksulla arvioidaan kerättävän noin 3 400 miljoonaa markkaa. Tuotosta 80 miljoonaa markkaa käytettäisiin työttömyyskassalain 19 a §:ssä tarkoitettuun työttömyyskassojen jäsenmaksujen tasaukseen. Ansiosidonnaisen työttömyysturvan rahoitukseen käytettäisiin

1 780 miljoonaa markkaa. Tuotosta käytettäisiin 1 540 miljoonaa markkaa työeläkeläisten rahoitukseen, josta valtion eläkejärjestelmän työeläkeläisten osuus olisi noin 192 miljoonaa markkaa.

Työnantajien työttömyysvakuutusmaksun tuotoksi vuonna 1998 arvioidaan 6 360 miljoonaa markkaa. Palkansaajamaksuja ohjataan keskuskassalle arviolta 1 360 miljoonaa markkaa. Keskuskassan suurimmat menoerät ovat ansiosidonnaisen työttömyysturvan rahoitus, noin 4 700 miljoonaa markkaa ja työeläkeläiset, arviolta 3 800 miljoonaa markkaa. Yhteensä keskuskassan menot vuonna 1998 arvioidaan noin 9 250 miljoonaksi markaksi.

Keskuskassan konaismenot vuonna 1998 ovat noin 1 470 miljoonaa markkaa tuottoja suuremmat, mikä erotus joudutaan kattamaan keskuskassan varoista.

Lomautusajan päivärahoja arvioidaan maksettavan vuonna 1998 noin 650 miljoonaa markkaa, joista työnantajien rahoitusosuus on 440 miljoonaa markkaa ja valtion vajaat 175 miljoonaa markkaa.

Verrattuna pysyvän lain mukaisiin rahoitusosuuksiin (valtionosuus 47,5 %, keskuskassan 47 % ja työttömyyskassojen 5,5 %) valtion osuus ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan menoista olisi noin 1 400 miljoonaa markkaa pienempi. Työnantajien osuus työeläkkeiden työeläkeläisten rahoituksesta on vuoteen 1997 verrattuna noin 100 miljoonaa markkaa suurempi, mutta pysyvään lainsäädäntöön verrattuna pienempi noin 1 360 miljoonaa markkaa vuonna 1998.

Vuoden 1997 ansiosidonnaisen työttömyysturvan rahoitusosuuksiin verrattuna valtionosuus alenee noin 305 miljoonaa markkaa ja työnantajien osuus kasvaa vastaavasti.

Työntekijöiden osuus työttömyyspäivärahamenoista vuonna 1998 kassojen jäsenmaksut ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu huomioon ottaen olisi noin 22 %. Työntekijöiden osuus työeläkejärjestelmän työeläkeläisten menoista vuonna 1998 olisi noin 40 % työnantajien osuuden ollessa noin 60 %.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1998

1 §. Pykälässä säädettäisiin työnantajan työttömyysvakuutusmaksujen suuruus vuonna 1998. Maksu porrastettaisiin viime vuoden tapaan yrityksen maksamien palkkojen määrän mukaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin työttömyysturvalain 1 a §:n 1 momentin 1—2 kohdassa tarkoitetuille yrityksen osaomistajille maksetuista palkoista perittävän työttömyysvakuutusmaksun suuruudeksi 0,9 % maksettujen työpalkkojen määrästä.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan työttömyysvakuutusmaksu porrastettavaksi maksetun palkkasumman mukaan siten, että työttömyysvakuutusmaksu työnantajan maksaman palkkasumman ensimmäisen viiden miljoonan markan osalta olisi 0,9 % ja sen yltävältä osalta 3,9 %. Palkkasummana otettaisiin porrastuksessa huomioon ne työnantajan

maksamat palkat, joihin ei sisältyisi edellä 2 momentissa tarkoitettuja yrityksen osaomistajille maksettuja palkkoja.

2 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan vuoden 1998 alusta ja olemaan voimassa vuoden 1998 loppuun.

1.2. Laki vuodelta 1998 perittävästä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta

1 §. Pykälässä säädettäisiin työ- tai virkasuhteessa tai muussa palvelussuhteessa olevien henkilöiden osallistumisesta työttömyysturvan ansioon suhteutetun päivärahan sekä työeläkejärjestelmän ja valtion eläkejärjestelmän työeläkeläisten kustantamiseen vuonna 1998. Laki koskisi henkilöitä, joille työnantaja on järjestänyt tapaturmavakuutuslaissa tarkoitettua pakollista tapaturmasuojan tai joita koskee valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annetun lain nojalla määräytyvä tapaturmasuoja. Maksua ei siten pidettäisi tilanteissa, joissa työnantaja on tapa-

turvavakuutuslain 10 §:n mukaisesti vapaa vakuuttamisvelvollisuudesta. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua ei myöskään pidätettäisi kommandiittiyhtiön ja avoimen yhtiön vastuunalaiselta yhtiömieheltä eikä myöskään perhehoitajalaissa (312/1992) tarkoituilta perhehoitajilta, joita tapaturmavakuutuslain 3 a §:n nojalla koskee lakisääteinen tapaturmasuoja.

2 §. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun suuruus olisi 1,4 % henkilön ennakkopereintälain 13 §:ssä tarkoitettusta palkasta, tuloverolain 77 §:n mukaisesta palkkatulosta sekä rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain 4 §:n tarkoitettua palkasta. Työttömyysturvalain 1 a §:n 1 momentin 1—2 kohdissa tarkoitettuilta työntekijöiltä (yrityksen osaomistajat) pidätettäisiin kuitenkin vakuutusperiaatteen mukaisesti vain se osuus maksusta, jolla katetaan työeläkelisien rahoitusta. Maksun suuruus olisi siten näiden henkilöiden osalta 0,7 % edellä mainituista palkkatuloista vuonna 1998.

3 §. Pykälän mukaan työnantaja pidättää palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun palkanmaksun yhteydessä palveluksessaan olevan henkilön edellä mainituista tuloista. Maksu pidätettäisiin jokaisen palkanmaksun yhteydessä. Tapaturmavakuutuslain 29 §:ssä tarkoitettut vakuutuslaitokset perivät työnantajalta palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun samassa yhteydessä ja samoin oikeuksin kuin työttömyyskassalain 33 ja 33 a §:n mukaiset työttömyysvakuutusmaksut. Työnantaja olisi siten vastuussa myös palkansaajamaksuista ja maksun viivästyessä työnantajalla olisi velvollisuus suorittaa viivästyskorkea.

Koska valtion palveluksessa olevista henkilöistä ei peritä työnantajan työttömyysvakuutusmaksua, valtiokonttori huolehtisi palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun perinnästä työnantajilta näissä tilanteissa.

Sosiaali- ja terveysministeriön tämän lain nojalla antamassa päätöksessä todettaisiin, mikä on perittävä vähimmäismäärä.

4 §. Ehdotuksen mukaan palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta käytetään vuonna 1998 80 miljoonaa markkaa ylittävältä osalta 54 % työttömyyskassalain 25 §:n 1 momentin mukaisen valtionosuuden vähentämiseen ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan ja ehdotetun koulutuspäivärahan rahoituksena. Tuoton 80 miljoonaa markkaa ylittävästä osasta käytettäisiin 46 %

työeläkelisien rahoitukseen siten, että valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluville henkilöille maksetuista palkoista perityistä maksuista 46 % ohjataan valtion eläkelain 10 a §:ssä tarkoitettua työeläkelisien rahoitukseen.

Työttömyyskassalain 19 a §:n mukaan eri aloilla vallitsevan työttömyysrasituksen taustoittamiseksi valtio voi suorittaa jäsenmaksun tasausta valtion tulo- ja menoarviossa sanottuun tarkoitukseen osoitettujen määrärahojen puitteissa niille työttömyyskassoille, joiden työttömyyspäivärahamenot ovat edellisenä vuonna ylittäneet 75 %:lla lasketut keskimääräiset päivärahamenot. Ehdotuksen mukaan palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta käytettäisiin vuonna 1998 80 miljoonaa markkaa edellä mainittuun jäsenmaksujen tasaukseen, kuitenkin siten, että jäsenmaksujen tasaus suoritettaisiin niille työttömyyskassoille, joiden päivärahamenot ovat ylittäneet 50 %:lla keskimääräiset päivärahamenot. Tarkemmat säännökset työttömyysvakuutusmaksujen tuoton käyttämisestä jäsenmaksujen tasaukseen antaisi sosiaali- ja terveysministeriö.

5 §. Pykälän mukaan palkansaajan työttömyysvakuutusmaksut tilitetään työttömyyskassalain 29 §:ssä tarkoitettulle työttömyyskassojen keskuskassalle, joka ohjaisi valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvien henkilöiden maksuista työeläkelisiä koskevan osuuden eli 46 % valtion eläkerahastoon. Vastavasti valtiokonttori tilittäisi keskuskassalle 54 % perimistään maksuista ja 46 % maksuista valtion eläkerahastolle. Sosiaali- ja terveysministeriön tämän lain nojalla antamassa päätöksessä säänneltäisiin tilittämistapa sekä vakuutuslaitosten että valtiokonttorin osalta.

Sosiaali- ja terveysministeriöllä olisi ehdotuksen mukaan oikeus velottaa työttömyyskassojen keskuskassan palkansaajan työttömyysvakuutusmaksuja varten avaamaa tiliä välittäessään palkansaajan työttömyysvakuutusmaksut työttömyyskassoille työttömyyskassalain 25 §:n 1 momentin mukaisen valtionosuuden yhteydessä samalla valtionosuutta vastaavasti vähentäen.

6 §. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu olisi ehdotuksen mukaan verotuksessa vähennyskelpoinen.

7 §. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksujen perimisestä ja tilittämisestä tapaturmavakuutusjärjestelmälle ja valtiokonttorille aiheutuneet kustannukset korvattaisiin palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuo-

tosta siten kuin sosiaali- ja terveysministeriön tämän lain nojalla antamassa päätöksessä säädetään.

8 §. Työnantajan työttömyysvakuutusmaksusta voi työttömyyskassalain 36 §:n mukaan valittaa tapaturmalautakuntaan. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua koskevan muutoksenhaun osalta noudatettaisiin soveltuvin osin, mitä työttömyysvakuutusmaksusta on työttömyyskassalaissa säädetty.

9 §. Tarkemmat määräykset lain soveltamisesta antaisi sosiaali- ja terveysministeriö.

10 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan vuoden 1998 alusta ja olemaan voimassa vuoden 1998 loppuun. Lakia sovellettaisiin palkkaan, joka on maksettu lain voimassa ollessa.

1.3. Laki työttömyyskassalain 25 ja 30 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

25 §. *Valtionosuus päivärahoista ja ansiotuen ansio-osista.* Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotto vähentää valtionosuutta ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan menoista arviolta 1 780 miljoonaa markkaa. Tähän liittyen ehdotetaan valtionosuutta väliaikaisesti nostettavaksi vuonna 1998 52,5 %:iin kassan maksamista päivärahoista.

30 §. *Keskuskassan osuus päivärahoista ja ansiotuen ansio-osista.* Työttömyyskassojen

keskuskassan osuus työttömyyskassojen maksamista päivärahoista ehdotetaan alennettavaksi väliaikaisesti 42 %:iin vuonna 1998. Lomautusajalta maksettavista päivärahoista keskuskassan osuus ehdotetaan nostettavaksi 67,5 %:iin. Näihin lomautusajan päivärahoihin luettaisiin sekä kokonaan lomautetuille maksetut päivärahat että ne sovitellut päivärahat, jotka maksetaan sen johdosta, että henkilön päivittäistä tai viikottaista työaikaa on lyhennetty lomautuksen johdosta.

2. Voimaantulo

Laki työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1998 ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998 ja olemaan voimassa vuoden 1998 loppuun. Laki vuodelta 1998 perittävästä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998 ja olemaan voimassa vuoden 1998 loppuun. Lakia on tarkoitus soveltaa palkkaan, joka on maksettu lain voimassa ollessa. Laki työttömyyskassalain 25 ja 30 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998 ja olemaan voimassa vuoden 1998 loppuun.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1998**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Työttömyysvakuutusmaksu määrätään sen työpalkkojen määrän perusteella, jonka mukaan työnantajan tapaturmavakuutusmaksu määräytyy.

Työttömyyskassalain (603/1984) 33 a §:n 4 momentissa tarkoitettu työttömyysvakuutusmaksu on 0,9 prosenttia työttömyysturvalain (602/1984) 1 a §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuille yrityksen osaomistajille maksettujen työpalkkojen määrästä vuonna 1998.

Työttömyyskassalain 33 §:ssä tarkoitettu työttömyysvakuutusmaksu on 3,9 prosenttia

työnantajan maksamien muiden kuin 2 momentissa tarkoitettujen työpalkkojen määrästä vuonna 1998, kuitenkin siten, että työttömyysvakuutusmaksu on 0,9 prosenttia sanotun palkkasumman ensimmäisen viiden miljoonan markan osalta.

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998 ja on voimassa vuoden 1998 loppuun.

Lakia sovelletaan vuodelta 1998 suoritettaviin työttömyysvakuutusmaksuihin.

2.

Laki**vuodelta 1998 perittävästä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Sen estämättä, mitä muualla laissa säädetään, työ- tai virkasuhteessa tai muussa palvelussuhteessa olevat henkilöt, joita koskee työnantajan järjestämä pakollinen tai valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annetun lain (449/1990) nojalla määräytyvä tapaturmavakuutuslaissa (608/1948) tarkoitettu tapaturmasuoja, osallistuvat vuonna 1998 työttömyysturvan ja työeläkeläisten kustantamiseen palkansaajan työttömyysvakuutusmaksulla. Maksua ei kuitenkaan peritä kommandiittiyhtiön tai avoimen yhtiön vastuunalaiselta yhtiömieheltä eikä perhehoitajalaissa (312/1992) tarkoitettulta perhehoitajalta.

2 §

Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun suuruus on 1,4 prosenttia henkilön ennakkoperintälain (1118/1996) 13 §:ssä tarkoitettusta palkasta, tuloverolain (1535/1992) 77 §:n mukaisesta palkkatulosta ja rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/1978) 4 §:ssä tarkoitettua palkasta. Jos kysymyksessä on työttömyysturvalain (602/1984) 1 a §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu työntekijä (yrityksen osaomistaja), palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun suuruus on 0,7 prosenttia edellä mainituista palkkatuloista.

3 §

Työnantaja pidättää palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun palkanmaksun yhteydessä. Tapaturmavakuutuslain 29 §:ssä tarkoitettu vakuutuslaitokset perivät työnantajalta palkansaajan työttömyysvakuutusmaksut samassa yhteydessä ja samoin oikeuksin kuin työttömyyskassalain (603/1984) 33 ja 33 a §:n mukaiset työttömyysvakuutusmaksut. Valtion palveluksessa olevan henkilöstön maksut perii valtiokonttori noudattaen soveltuvin osin, mitä edellä vakuutuslaitoksista säädetään.

4 §

Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta käytetään vuonna 1998 80 miljoonaa markkaa ylittävältä osalta 54 prosenttia työttömyyskassalain 25 §:n 1 momentin mukaisen valtionosuuden vähentämiseen ja 46 prosenttia työntekijäin eläkelain (395/1961) 12 c §:n mukaisen vakuutusmaksun rahoitukseen. Valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluville henkilöille maksetuista palkoista pidätetyn maksun tuotto käytetään vuonna 1998 kuitenkin siten, että 54 prosenttia vähentää työttömyyskassalain 25 §:n 1 momentin mukaista valtionosuutta ja 46 prosenttia käytetään valtion eläkelain (280/1966) 10 a §:ssä tarkoitettua työeläkeläisen rahoitukseen.

Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta käytetään vuonna 1998 80 miljoonaa markkaa työttömyyskassalain 19 a §:ssä mainittuun jäsenmaksujen tasaukseen. Jäsenmaksujen tasausta suoritetaan kuitenkin työttömyyskassalain 19 a §:n säännöksestä poiketen niille työttömyyskassoille, joiden työttömyyspäivärahamenot ovat edellisenä vuonna ylittäneet 50 prosentilla kassojen jäsentä kohti lasketut keskimääräiset päivärahamenot.

5 §

Vakuutuslaitokset tilittävät työnantajilta perityt palkansaajan työttömyysvakuutusmaksut työttömyyskassalain 29 §:ssä tarkoitettulle työttömyyskassojen keskusmaksulle, joka tilittää valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvilta henkilöiltä pidätetyistä maksuista 46 prosenttia valtion eläkerahastoon. Valtiokonttori tilittää 54 prosenttia perimistään palkansaajan työttömyysvakuutusmaksuista keskusmaksulle ja 46 prosenttia valtion eläkerahastoon.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöllä on oikeus velottaa työttömyyskassojen keskusmaksan tiliä välittäessään palkansaajan työttömyysvakuutusmaksut työttömyyskassoille työttömyyskassalain 25 §:n 1 momentin mukaisen

valtionosuuden yhteydessä samalla valtionosuutta vastaavasti vähentäen.

6 §

Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu on verotuksessa vähennyskelpoinen siten kuin tuloverolaissa säädetään.

7 §

Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksujen perimisestä ja tilittämisestä tapaturmavakuutusjärjestelmälle ja valtiokonttorille aiheutuneet kustannukset korvataan palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta.

8 §

Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua koskevan muutoksenhaun osalta noudatetaan

soveltuvien osin, mitä työttömyysvakuutusmaksusta säädetään työttömyyskassalaissa.

9 §

Tarkemmat säännökset tämän lain soveltamisesta antaa sosiaali- ja terveysministeriö.

10 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998 ja on voimassa vuoden 1998 loppuun.

Tätä lakia sovelletaan palkkaan, joka on maksettu lain voimassa ollessa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**työttömyyskassalain 25 ja 30 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyyskassalain (603/1984) 25 §:n 1 momentti ja 30 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1318/1994, seuraavasti:

25 §

Valtionosuus päivärahoista ja ansiotuen ansio-osista

Valtionosuus on 52,5 prosenttia sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymistä palkansajakassan ja yrittäjäkassan työttömyysturvalain 16 §:n nojalla maksamista päivärahoista. Lomautusajalta maksettavista työttömyyspäivärahoista valtionosuus on kuitenkin 27 prosenttia.

42 prosenttia työttömyyskassan työttömyysturvalain 16 §:n nojalla maksamista ja palkansajakassan työttömyysturvalain 16 a §:n nojalla maksamista työttömyyspäivärahoista. Lomautusajalta maksettavista työttömyyspäivärahoista keskuskassan osuus on kuitenkin 67,5 prosenttia. Tukimaksua ei kuitenkaan suoriteta sellaisista päivärahoista, joiden osalta työttömyyskassalla ei ole oikeutta valtionosuuteen. Valtionosuuden ollessa 24 §:n mukaisesti alennettu alennetaan tukimaksua samassa suhteessa.

30 §

Keskuskassan osuus päivärahoista ja ansiotuen ansio-osista

Keskuskassa maksaa työttömyyskassalle, jolla on oikeus saada täyttä valtionosuutta,

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1998 ja on voimassa vuoden 1998 loppuun.

Helsingissä 3 päivänä lokakuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

3.

Laki**työttömyyskassalain 25 ja 30 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyyskassalain (603/1984) 25 §:n 1 momentti ja 30 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1318/1994, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

25 §

Valtionosuus päivärahoista ja ansiotuen ansio-osista

Valtionosuus on 47,5 prosenttia sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymistä palkansaajakassan ja yrittäjäkassan työttömyysturvalain 16 §:n nojalla maksamista päivärahoista.

Ehdotus

25 §

Valtionosuus päivärahoista ja ansiotuen ansio-osista

Valtionosuus on 52,5 prosenttia sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymistä palkansaajakassan ja yrittäjäkassan työttömyysturvalain 16 §:n nojalla maksamista päivärahoista. *Lomautusajalta maksettavista työttömyyspäivärahoista valtionosuus on kuitenkin 27 prosenttia.*

30 §

Keskuskassan osuus päivärahoista ja ansiotuen ansio-osista

Keskuskassa maksaa työttömyyskassalle, jolla on oikeus saada täyttä valtionosuutta, 47 prosenttia työttömyyskassan työttömyysturvalain 16 §:n nojalla maksamista ja palkansaajakassan työttömyysturvalain 16 a §:n nojalla maksamista työttömyyspäivärahoista. Tukimaksua ei kuitenkaan suoriteta sellaisista päivärahoista, joiden osalta työttömyyskassalla ei ole oikeutta valtionosuuteen. Valtionosuuden ollessa 24 §:n mukaisesti alennettu, alennetaan tukimaksua samassa suhteessa.

30 §

Keskuskassan osuus päivärahoista ja ansiotuen ansio-osista

Keskuskassa maksaa työttömyyskassalle, jolla on oikeus saada täyttä valtionosuutta, 42 prosenttia työttömyyskassan työttömyysturvalain 16 §:n nojalla maksamista ja palkansaajakassan työttömyysturvalain 16 a §:n nojalla maksamista työttömyyspäivärahoista. *Lomautusajalta maksettavista työttömyyspäivärahoista keskuskassan osuus on kuitenkin 67,5 prosenttia.* Tukimaksua ei kuitenkaan suoriteta sellaisista päivärahoista, joiden osalta työttömyyskassalla ei ole oikeutta valtionosuuteen. Valtionosuuden ollessa 24 §:n mukaisesti alennettu alennetaan tukimaksua samassa suhteessa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1998 ja on voimassa vuoden 1998 loppuun.